

PATVIRTINTA

Aplinkos apsaugos agentūros direktoriaus

2023 m. gruodžio 19 d. įsakymu Nr. AV-211

Į GAMTINĘ APLINKĄ IŠLEISTŲ NUOTEKŲ KIEKIO SKAIČIAVIMO METODIKA

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Į gamtinę aplinką išleistų nuotekų kiekio skaičiavimo metodikoje (toliau – metodika) aprašomas Lietuvoje pagal ekonomines veiklos rūšis susidariusių ir į gamtinę aplinką išleistų nuotekų kiekio statistinis tyrimas (toliau – tyrimas). Metodikoje pateikiamas tyrimo tikslas, jį reglamentuojantys teisės aktai, skaičiavimo metodai, rodiklių apibrėžtys, aprašomi gautos statistinės informacijos pateikimo vartotojams terminai ir būdai.

2. Tyrimas atliekamas kiekvienais kalendoriniais metais. Į gamtinę aplinką išleistų nuotekų kiekis, kuris yra palyginamas laike, skaičiuojamas nuo 1995 m.

II SKYRIUS TIKSLAS

3. Tyrimo tikslas – parengti statistinę informaciją, kiek per ataskaitinius metus Lietuvoje susidarė nuotekų pagal skirtingų ekonominių veiklos rūšių ūkio subjektus ir kiek nuotekų buvo išleista į gamtinę aplinką.

4. Pagrindiniai statistinės informacijos vartotojai – Lietuvos Respublikos, kitos valstybės institucijos, įstaigos ir organizacijos, švietimo ir mokslo įstaigos, tarptautinės organizacijos, žiniasklaida, visuomenė.

5. Tiriamasis laikotarpis – kalendoriniai metai.

III SKYRIUS PAGRINDINĖS SĄVOKOS

6. Metodikoje vartojamos sąvokos:

6.1. **Gamtinė aplinka** – aplinkos dalis, apimanti paviršinius ir požeminius vandens telkinius bei gruntą (žemės paviršių ir gelmes);

6.2. **Nuotekos** – buityje, ūkio ar gamybinėje veikloje naudotas vanduo, taip pat kritulių ir kitoks (nuo teritorijų dangos ar transporto priemonių plovimo ir panašiai, išskyrus vandenį iš žaliųjų plotų, kuriuose neįrengta vandens surinkimo infrastruktūra, ir žemės ūkio naudmenų) vanduo, kurį asmuo teisės aktų nustatyta tvarka išleidžia į aplinką tam skirtais inžineriniais įrenginiais ar kitaip arba atiduoda tvarkyti;

6.3. **Nuotekų priimtuvas** – gamtinės aplinkos elementas (dalis), į kurį išleidžiamos nuotekos;

6.4. **Nuotekų tvarkymas** – teisės aktų nustatyta tvarka vykdomas nuotekų surinkimas, laikymas, transportavimas, valymas, apskaita, tyrimas, išleidimas į aplinką ir (arba) valant susidariusių atliekų (dumblo) tvarkymas;

6.5. **Taršos integruotos prevencijos ir kontrolės leidimas** – rašytinis dokumentas, kuriame, siekiant išvengti pramoninės veiklos sukeltos taršos, ją sumažinti ar pašalinti, nustatoma veiklos

sąlygų sistema, apimanti poveikio aplinkos elementams kontrolę, ir kuriuo suteikiama teisė eksploatuoti visą įrenginį, kurą deginantį įrenginį, atliekų deginimo įrenginį, bendro atliekų deginimo įrenginį, atitinkantį aplinkos ministro patvirtintose Taršos integruotos prevencijos ir kontrolės leidimų išdavimo, pakeitimo ir galiojimo panaikinimo taisyklėse nustatytus kriterijus, arba aplinkos ministro nustatyta tvarka tokio įrenginio dalį ar kelis tokius įrenginius ar jų dalis. Įrenginio, kurą deginančio įrenginio, atliekų deginimo įrenginio, bendro atliekų deginimo įrenginio sąvokas apibrėžia aplinkos ministras;

6.6. **Taršos leidimas** – rašytinis dokumentas, kuriuo suteikiama teisė eksploatuoti visą įrenginį, atitinkantį aplinkos ministro patvirtintose Taršos leidimų išdavimo, pakeitimo ir galiojimo panaikinimo taisyklėse nustatytus kriterijus, arba aplinkos ministro nustatyta tvarka tokio įrenginio dalį ar kelis tokius įrenginius ar jų dalis, kuriems netaikomas metodikos 6.5 papunktis, ir kuriame nustatomos įrenginio eksploatavimo aplinkos apsaugos sąlygos;

6.7. **Ūkio subjektas** – fizinis ar juridinis asmuo arba kita organizacija, juridinio asmens arba kitos organizacijos padalinys, Lietuvos Respublikos teritorijoje vykdamas ūkinę veiklą, kurią prižiūri viešojo administravimo subjektai.

IV SKYRIUS TEISINIS PAGRINDAS

7. Tyrimą reglamentuoja:

7.1. Lietuvos Respublikos aplinkos apsaugos įstatymas.

7.2. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. balandžio 7 d. nutarimas Nr. 388 „Dėl Informacijos ir ataskaitų, susijusių su Europos Sąjungos aplinkos sektoriaus teisės aktų įgyvendinimu ir teikiamų Europos Komisijai, Europos cheminių medžiagų agentūrai ir Europos aplinkos agentūrai rengimo ir teikimo tvarkos aprašo patvirtinimo“.

8. Su tyrimu susiję teisės aktai:

8.1. Lietuvos Respublikos vandens įstatymas;

8.2. Lietuvos Respublikos geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo įstatymas;

8.3. Vandens naudojimo ir nuotekų tvarkymo apskaitos tvarkos aprašas, patvirtintas Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2012 m. gruodžio 28 d. įsakymu Nr. D1-1120 „Dėl Vandens naudojimo ir nuotekų tvarkymo apskaitos tvarkos aprašo patvirtinimo“ (toliau – Tvarkos aprašas);

8.4. Nuotekų tvarkymo reglamentas, patvirtintas Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2006 m. gegužės 17 d. įsakymu Nr. D1-236 „Dėl Nuotekų tvarkymo reglamento patvirtinimo“.

V SKYRIUS TAIKOMI KLASIFIKATORIAI

9. Taikomi šie klasifikatoriai, skelbiami Oficialiosios statistikos portale osp.stat.gov.lt → Klasifikatoriai:

9.1. Ekonominės veiklos rūšių klasifikatorius ([EVRK 2 red.](#)), patvirtintas Statistikos departamento prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės generalinio direktoriaus 2007 m. spalio 31 d. įsakymu Nr. DĮ-226 „Dėl Ekonominės veiklos rūšių klasifikatoriaus patvirtinimo“;

9.2. Lietuvos Respublikos administracinių vienetų ir gyvenamųjų vietovių klasifikatorius ([LR AVGVK 2018](#));

9.3. Teritorinių statistinių vienetų klasifikatorius ([NUTS](#)).

VI SKYRIUS TIRIAMOJI VISUMA (POPULIACIJA), ELEMENTŲ APRĖPTIS, SKAIČIUOJAMI PARAMETRAI

10. Tiriamoji visuma – Lietuvos Respublikos teritorijoje veiklą vykdančios ūkio subjektai, kurie teisės aktų nustatyta tvarka privalo vykdyti nuotekų tvarkymo apskaitą ir teikti nuotekų tvarkymo apskaitos duomenis.

11. Nuotekų tvarkymo apskaitą privalo vykdyti ūkio subjektai, nurodyti Lietuvos Respublikos vandens įstatymo 25 straipsnio 3 dalyje:

11.1. kurie išleidžia nuotekas į gamtinę aplinką, išskyrus atvejus, kai pagal šio įstatymo nustatytus reikalavimus nuotekos gali būti skleidžiamos ant žemės paviršiaus tręšimo tikslais, ir kurie Aplinkos apsaugos įstatymo nustatyta tvarka privalo gauti taršos integruotos prevencijos ir kontrolės leidimą arba taršos leidimą;

11.2. kurių vykdomos ūkinės veiklos metu per parą į kitų asmenų eksploatuojamą nuotekų surinkimo sistemą išleidžiama 50 m³ ir daugiau gamybinių ir (arba) komunalinių nuotekų. Išleidžiamų nuotekų kiekis apskaičiuojamas per metus išleidžiamą ar numatomą išleisti nuotekų kiekį padalijus iš išleidimo dienų skaičiaus;

11.3. kurių vykdomos ūkinės veiklos metu į kitų asmenų eksploatuojamą nuotekų surinkimo sistemą išleidžiamos gamybinės nuotekos, kuriose yra prioritetinių medžiagų, kurių išleidimas turi būti nuosekliai nutrauktas, ir (arba) kuriose prioritetinių medžiagų, kurių išleidimas turi būti mažinamas, koncentracija yra lygi arba didesnė už aplinkos ministro nustatytą ribinę koncentraciją į nuotekų surinkimo sistemą.

12. Statistinio stebėjimo vienetas yra ūkio subjektas, vykdančias nuotekų tvarkymo apskaitą ir teikiantis nuotekų tvarkymo apskaitos duomenis.

13. Geografinė aprėptis: rodikliai skaičiuojami visos šalies ekonominės teritorijos, regiono, apskrities, savivaldybės, upių baseinų rajonų lygmeniu.

14. Skaičiuojami parametrai: nuotekų kiekiai pagal nuotekų rūšį, nuotekų valymą, ekonominės veiklos rūšį, nuotekų priimtovo kategoriją.

VII SKYRIUS TAIKOMI METODAI

15. Atliekamas ištisinis tyrimas.

16. Statistiniai rodikliai apskaičiuojami naudojant duomenų grupavimą, klasifikavimą, apibendrinimą ir sumavimą.

VIII SKYRIUS DUOMENŲ ŠALTINIAI, DUOMENŲ SURINKIMAS IR APDOROJIMAS

17. Pagrindinis duomenų šaltinis – ūkio subjektų nuotekų tvarkymo apskaitos metinių ataskaitų, kurios, vadovaujantis Tvarkos aprašo reikalavimais teikiamos Aplinkos apsaugos agentūrai (toliau – Agentūra), naudojantis informacine sistema „Aplinkos informacijos valdymo integruota kompiuterinė sistema“ (AIVIKS), duomenys.

18. Nuotekų tvarkymo apskaitos metinės ataskaitos forma ir pildymo tvarka nustatyta Tvarkos aprašo 4 ir 5 prieduose.

19. Už praėjusius kalendorinius metus nuotekų tvarkymo apskaitos metinę ataskaitą ūkio subjektai pateikia Agentūrai kasmet iki vasario 15 d.

20. Naudojantis taršos integruotos prevencijos kontrolės leidimų ir taršos leidimų informacija tikrinama ar visi ūkio subjektai, privalantys vykdyti nuotekų tvarkymo apskaitą, pateikė nuotekų tvarkymo apskaitos metines ataskaitas, parengiamas ūkio subjektų, nepateikusių atsiskaitomųjų metų nuotekų tvarkymo apskaitos ataskaitų, sąrašas ir pateikiamas Aplinkos apsaugos departamentui, kuris įgaliotas taikyti kontrolės priemones.

IX SKYRIUS

STATISTINIŲ DUOMENŲ IR STATISTINĖS INFORMACIJOS KOKYBĖS UŽTIKRINIMAS

21. Statistinės informacijos kokybei užtikrinti nuotekų tvarkymo apskaitos duomenų patikra vykdoma keliais etapais. Pirminė patikra vykdoma programinėmis priemonėmis pagal iš anksto aprašytas ir įdiegtas į AIVIKS patikros taisykles, kurių detalūs aprašymai pateikti AIVIKS techninėje dokumentacijoje. Antrame etape Agentūros specialistai atlieka vizualinę ir loginę nuotekų tvarkymo apskaitos metinių ataskaitų patikrą. Trečiame etape Agentūros specialistai, suformavę ūkio subjektų nuotekų tvarkymo apskaitos metinių ataskaitų duomenų suvestinę ataskaitą, atlieka loginę patikrą.

22. Statistinių duomenų teisingumui užtikrinti yra naudojama duomenų palyginamoji analizė pagal laiko eilutes (kalendorinius metus).

23. Paskelbus statistinę informaciją, atnaujinami [metainformacijos](#) aprašai, kuriuose pateikiama statistikos darbo rodiklių kokybę apibūdinanti informacija pagal šias charakteristikas: reikalingumą ir patikimumą, savalaikiškumą ir punctualumą, palyginamumą ir suderinamumą.

X. SKYRIUS

STATISTINIŲ DUOMENŲ IR STATISTINĖS INFORMACIJOS KONFIDENCIALUMO UŽTIKRINIMAS

24. Statistinių duomenų konfidencialumas užtikrinamas šiais teisės aktais:

24.1. 2016 m. balandžio 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2016/679 dėl fizinių asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo ir kuriuo panaikinama Direktyva 95/46/EB (Bendrasis duomenų apsaugos reglamentas)

24.2. 2009 m. kovo 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 223/2009 dėl Europos statistikos, panaikinant Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (EB, Euratomas) Nr. 1101/2008 dėl konfidencialių statistinių duomenų perdavimo Europos Bendrijų statistikos tarnybai, Tarybos reglamentą (EB) Nr. 322/97 dėl Bendrijos statistikos ir Tarybos sprendimą 89/382/EEB, Euratomas, įsteigiantį Europos Bendrijų statistikos programų komitetą (OL 2009 L 87, p. 164), su paskutiniais pakeitimais, padarytais 2015 m. balandžio 29 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) 2015/759 (OL 2015 L 123, p. 90);

24.3. Lietuvos Respublikos oficialiosios statistikos ir valstybės duomenų valdysenos įstatymo 15 straipsnis;

24.4. Konfidencialios informacijos nustatymo ir naudojimo bei konfidencialumo laikymosi Aplinkos apsaugos agentūroje tvarkos aprašas, patvirtintas Aplinkos apsaugos direktoriaus 2021 m. gruodžio 30 d. įsakymu Nr. AV-331 „Dėl Konfidencialios informacijos nustatymo ir naudojimo bei konfidencialumo laikymosi Aplinkos apsaugos agentūroje tvarkos aprašo patvirtinimo“;

24.5. Asmens duomenų tvarkymo Aplinkos apsaugos agentūroje taisyklės, patvirtintos Aplinkos apsaugos agentūros direktoriaus 2018 m. spalio 24 d. įsakymu Nr. AV-279 „Dėl Asmens duomenų tvarkymo Aplinkos apsaugos agentūroje taisyklių patvirtinimo“.

XI SKYRIUS

STATISTINIŲ RODIKLIŲ SKAIČIAVIMO TEORINIAI PAAIŠKINIMAI

25. Į gamtinę aplinką išleistų nuotekų kiekio skaičiavimą įtraukiami šie ūkio subjektų nuotekų tvarkymo apskaitos metinių ataskaitų rodikliai:

25.1. nuotekų rūšis (buitinės nuotekos, komunalinės nuotekos, gamybinės nuotekos, paviršinės nuotekos, aušinimo vanduo, žuvininkystės tvenkinių vanduo, kita nuotekų rūšis);

25.2. nuotekų priimtovo kategorija (upė (upelis), kanalas, ežeras, melioracijos griovys, tvenkinys, kūdra, pelkė, natūrali nuotekų filtravimo sistema, Kuršių marios, Baltijos jūra, kita kategorija);

25.3. nuotekų kiekis;

25.4. nuotekų pobūdis (nereikalaujančios valymo, išvalytos iki nustatytų normų, nepakankamai išvalytos, nevalytos)

25.5 vandens telkinio kodas ir pavadinimas.

26. Nuotekų kiekis skaičiuojamas tūkstančiais kubinių metrų trijų ženklų po kablelio tikslumu.

27. Nuotekų kiekis grupuojamas pagal nuotekų rūšį, nuotekų priimtovo kategoriją, nuotekų valymą ir (arba) ekonominės veiklos rūšį. Sugrupuoti rodikliai sumuojami pagal savivaldybes, apskritis, regionus, upių baseinų rajonus ir (arba) visą šalies ekonominę teritoriją.

XII SKYRIUS NAUDOJAMOS KOMPIUTERIŲ PROGRAMOS

28. Nuotekų tvarkymo apskaita yra vykdoma [informacinėje sistemoje AIVIKS](#).

29. Duomenų analizei ir kokybei tikrinti, ekspertiniam vertinimui bei statistinių rodiklių rengimui naudojama Microsoft Excel programa.

XIII SKYRIUS STATISTINĖS INFORMACIJOS SKLAIDA

30. Statistinė informacija apie nuotekų išleidimą į gamtinę aplinką už praeitus kalendorinius metus skelbiama kiekvienų metų birželio mėnesį [Agentūros tinklalapyje](#), [Oficialiosios statistikos portale](#), teikiama pagal individualias vartotojų užklausas.

31. Eurostatui ir įvairioms tarptautinėms organizacijoms statistinė informacija teikiama pagal nustatytą tvarką ir formą (pildant jų siunčiamus klausimynus ir kt.).

XIV SKYRIUS BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

32. Šia metodika vadovaujasi Agentūros padalinių specialistai, kurių pareigybių aprašymuose yra numatyta vykdyti nuotekų tvarkymo apskaitos statistinės informacijos rengimo ir sklaidos funkcija.

33. Pasikeitus metodikoje nurodytiems teisės aktams, taikomos galiojančios šių teisės aktų redakcijų nuostatos.
